

RECOMANDAREA CONSILIULUI DE ETICĂ AL MINISTERULUI EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

cu privire la aplicarea Codului de etică al cadrului didactic în materia interzicerii marginalizării, segregării și discriminării copiilor în funcție de contribuțiile financiare ale părinților/altor reprezentanți legali ai copilului

I. REPERE NORMATIVE DIN CODUL DE ETICĂ AL CADRULUI DIDACTIC

Prezenta recomandare este emisă în temeiul competențelor de monitorizare și interpretare unitară a normelor deontologice, având ca fundament juridic următoarele prevederi din **Codul de etică al cadrului didactic** (Ordinul MEC nr. 1046/2015, cu modificările ulterioare):

- **Principii generale (pct. 4, lit. c):** *Echitate și imparțialitate – acces egal la oportunități educaționale, tratament nediscriminatoriu și evaluare obiectivă pentru toți copiii, indiferent de statutul socio-economic al familiei.*
- **Norme de conduită față de copii/elevi (pct. 6):**
 - Supravegherea permanentă și crearea unui mediu sigur.
 - Neadmiterea tratamentelor degradante, discriminării sau violenței fizice/psihice.
 - Denunțarea oricărei forme de abuz, neglijență sau exploatare.
 - Excluderea discriminării și promovarea educației incluzive.
 - Respectarea demnității și recunoașterea meritului fiecărui copil.
 - Interdicția apologiei și favoritismului: se interzice orice formă de favoritism, tratament preferențial sau apologie publică a elevilor/copii în funcție de contribuțiile financiare ale părinților.
 - Interdicția manifestărilor de corupție: colectări de bani de la elevi, impunerea de manuale sau activități contra plată, favoritism și trafic de influență.
- **Norme de conduită în relația cu părinții (pct. 7):**
 - Stabilirea unei relații de încredere și comunicare deschisă.
 - Respectarea confidențialității datelor și a intimității familiale.
 - Interdicția pretinderii sau acceptării de recompense nelegitime.
 - Interdicția implicării în colectarea de fonduri formale sau informale.
- **Interdicții generale (pct. 11¹, lit. b):** *Se interzice orice formă de hărțuire, violență psihologică, umilire sau tratament discriminatoriu în spațiul școlar sau public.*

II. SITUAȚII ANALIZATE ȘI CONTEXTE RELEVANTE

Consiliul de etică **ia act și analizează cu maximă atenție prezența** unor cazuri în care copiii suportă în mod direct consecințele psihologice și sociale ale refuzului părinților de a participa la colectări informale de bani. În aceste situații, copiii devin victime ale unor acțiuni de marginalizare subtilă sau directă în fața colectivului.

Din analizarea petițiilor înregistrate în cadrul ședințelor Consiliului (inclusiv de la instituțiile de educație timpurie vizate), au fost extrase exemple care ilustrează modul în care este afectat rolul integrator al educației:

Studiu de caz nr. 1:

- „[...] copilul meu a fost agresat fizic de alți copii din grupă. [...] Copilul meu vine frecvent acasă plângând și speriat [și] refuză să mai meargă la grădiniță, spune că îi este frică de educatoare [...]. Educatoarea nu a intervenit pentru a opri aceste fapte, ba mai mult, a contribuit la umilirea copilului meu prin afirmații de genul: „Tu nu poți”, „Nu ai voie să te joci cu jucăriile (Lego)” și „Iarăși vine mamă-ta și ne certăm”. [...] educatoarea ne-a obligat să [...] cumpărăm o cutie întreagă de litere [...] susținând că fiul meu ar fi stricat una dintre ele [...].”

Studiu de caz nr. 2:

- „Când am început a frecventa, chiar din start, ni s-a oferit o grupă dezastruoasă: cădea teracota, se dezlipa totul de pe pereți, ușa de la intrare cădea și tot așa. Ni s-a spus că dacă vreți să frecventeze copilul într-o grupă bună, frumoasă, reparată, cu condiții bune, trebuie să strângem câte 4 000 de lei să facem reparație. Se cerea la ordinea zilei, era o normalitate. [...] din cauza că am refuzat să particip la colectările de taxe informale, copilul meu a fost marginalizat. [...] la un matineu, organizat în cadrul grădiniței, băiatul meu este singurul copil care nu este costumat. [...] M-am apropiat de educatoare și am întrebat: „Copiii vor fi îmbrăcați, cumva mascați? Trebuie să particip?” Și educatorii au zis că: „Nu, nu trebuie.” Ca mai apoi, în ziua matineului să primesc niște fotografii de la un părinte și să văd că copilul este dat într-o parte. Și atunci am înțeles că el este supus unei discriminări, unei marginalizări datorită faptului că eu nu achit taxa. [...].”

Studiu de caz nr. 3:

- „[...] În ceea ce privește fiica mea, [...] în ultimul an de studii, am redus contribuțiile financiare solicitate pentru diferite necesități ale grupei. [...] în această perioadă copilului i se atribuiau roluri minore la serbări, cum ar fi recitarea unor poezii scurte sau ghicitori, spre deosebire de perioadele în care contribuiau financiar și când copilul primea roluri mai importante. [...].”

Studiu de caz nr. 4:

- „[...] în instituția menționată, au început presiuni constante din partea dirigintei clasei privind achitarea sumei de 350 lei pentru „fondul clasei”, precum și alte contribuții pentru diverse evenimente [...]. Am comunicat în repetate rânduri că nu dispun de mijloace financiare suficiente [...]. Ca urmare a refuzului de a contribui financiar: copilul meu a fost denigrat și numit în mod jignitor de către diriginte; copilul a fost umilit în fața colegilor; colegii au început să îl ia în derâdere și să îl marginalizeze; au fost organizate ședințe cu părinții unde am fost expusă ridiculizării publice pentru neachitarea sumelor [...]. Ulterior, au fost inventate pretexte privind comportamentul copilului pentru a fi chemată repetat la școală, unde presiunea principală revenea constant la întrebarea privind achitarea banilor. [...].”

Studiu de caz nr. 5:

- „[...] în momentul admiterii în clasa a 10-a. Sora mea, care avea rezultate academice bune și un comportament exemplar, nu a fost acceptată în liceu, invocându-se lipsa locurilor disponibile. [...] Ulterior, o altă elevă, care avea rezultate academice mai slabe, a fost acceptată în liceu, iar aceasta a afirmat în mod deschis că părinții ei au achitat o sumă de bani în euro pentru ca ea să fie admisă. [...] De asemenea, în perioada în care sora mea studia în liceu, părinților li s-au solicitat sume de bani, inclusiv aproximativ 200 lei de la fiecare elev, fără a li se oferi explicații clare [...]. Dirigintele exercita presiuni asupra elevilor și părinților pentru colectarea acestor bani, iar cei care puneau întrebări sau ezitau erau supuși observațiilor și presiunilor morale.”

III. CONSTATĂRI ȘI APRECIEREA CONSILIULUI DE ETICĂ

Consiliul de Etică constată un dezechilibru grav deontologic: disputele financiare dintre adulți sunt proiectate abuziv asupra copiilor, transformându-i în victime ale marginalizării și discriminării. Situațiile analizate relevă un tipar comportamental inacceptabil:

- **Vicierea procesului educațional și de admitere** prin condiționarea accesului sau rolurilor copiilor de contribuțiile financiare ale părinților.
- **Ierarhizarea și comercializarea activităților festive** care duc la excluderea vizibilă a copiilor din colectiv.
- **Presiuni psihologice și pretexte disciplinare false** utilizate pentru a forța conformarea financiară a familiilor.
- **Izolarea logistică și tolerarea agresiunii între semeni** ca formă de represalii indirectă.

Aceste manifestări constituie forme severe de hărțuire instituțională și abuz psihologic. Utilizarea copiilor ca instrument de presiune emoțională pentru colectarea de fonduri anulează calitatea morală de cadru didactic și atrage toleranță zero din partea instituțiilor ierarhic superioare.

IV. MĂSURI RECOMANDATE ȘI OBLIGAȚII ETICE:

1. **Interzicerea ierarhizării sau diferențierii copiilor:** Se interzice cadrelor didactice să condiționeze importanța rolurilor la serbări, participarea la activități sau aspectul vizual/vestimentar al copiilor (ex: haine de gală închiriate, recuzită comercială) de contribuțiile financiare ale părinților. Toate activitățile se desfășoară exclusiv pe baza resurselor interne ale instituției, asigurând un tratament identic și demn pentru toți copiii.
2. **Sanționarea apologiei și a listelor de donatori:** Se interzice exprimarea publică a laudelor, aducerea de mulțumiri speciale sau afișarea listelor cu părinții care contribuie financiar la dotarea claselor ori grupelor. Această practică este neetică deoarece induce un favoritism implicit și discriminează indirect familiile care nu participă la colectări informale.
3. **Interdicția utilizării pretextelor disciplinare sau academice:** Se interzice cadrelor didactice și de conducere să folosească situația școlară, notele sau evaluarea comportamentului ca pretext pentru a convoca părinții la școală cu scopul de a le reproșa neachitarea unor fonduri. Evaluarea și managementul comportamentului copiilor trebuie dissociate total de aspectele financiare.
4. **Obligația activă de protecție împotriva violenței:** Cadrul didactic are obligația legală de a asigura supravegherea continuă și siguranța fizică a tuturor copiilor din colectiv. Tolerarea, ignorarea sau utilizarea agresiunilor dintre copii ca formă de pedeapsă indirectă sau represalii împotriva unei familii avertizoare constituie o încălcare gravă a drepturilor copilului.
5. **Aplicarea sancțiunilor disciplinare maxime:** Faptele cadrelor didactice sau manageriale care utilizează izolarea, denigrarea, subevaluarea sau etichetarea unui copil ca măsură de presiune financiară asupra părinților se califică drept fapte imorale incompatibile cu funcția educativă și sunt pasibile de a atrage **concedierea din funcție (art. 86 alin. (1) lit. m) din Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154/2003** și, după caz, **retragerea gradelor didactice sau manageriale deținute.**